

Павло Осколов

**Доцільність вікового обмеження
катехитів в прийнятті Господньої
Вечері.**

Курсова робота 2 богословського факультету
Української Лютеранської Богословської
Семінарії Святої Софії

Зміст

Вступ.....	5
I. Осуд Божий на негідного та не розважливого.....	8
II. Два погляди на допуск дітей до Господньої Вечері.....	12
III. Вік, коли можливо випробувати себе.....	20
IV. Заключення.....	25
Бібліографія.....	28

Клянуся Аполлоном – лікарем Асклепієм, Гігієн, Панацеєю і всіма богами і богинями, беручи їх за свідків, що в міру моїх сил і відповідно до мого вміння буду чесно виконувати цю клятву і це письмове зобов'язання і буду шанувати нарівні з моїми батьками мого вчителя у цьому мистецтві, буду ділитися з ним усім своїм майном, у біді буду йому допомагати, його синів буду вважати за своїх братів і, якщо вони захочуть вивчити лікарське мистецтво, буду вчити їх безкоштовно і без жодного договору.

Настанови, лекції і все інше, що відноситься до цієї науки, буду передавати своїм синам і синам свого вчителя, а також учням, які прийняли договір і поклялися лікарському статуту, крім них – більш нікому іншому.

Я буду застосовувати спосіб лікування на користь хворих, відповідно до моїх сил і мого вміння, захищаючи їх від будь-якої шкоди і кривди.

Нікому, навіть на його благання, я не дам смертоносної отрути і нікому не вкажу до такого задуму, так само жодній жінці не дам абортивного песарія.

В моральній чистоті і не заплановано буду жити і так же зберігати лікарське мистецтво. Не буду оперувати хворих на кам'яну хворобу, залишаючи це людям, які займаються цією справою.

Увійду до будь-якого дому, ввійду для добра хворого, далекий від всякого навмисного бажання скривдити чи пошкодити будь-кому, особливо далекий від любовних справ як по відношенню до жінок, так і чоловіків, як до вільних, так і до рабів.

Щоб я не почув і не побачив під час лікування і поза лікуванням про людське життя – все, що не треба розголошувати, буду зберігати в таємниці.

Якщо я збережу непорушною цю клятву і не зламаю її, то хай мені буде дане щастя в житті і у виконванні лікарського мистецтва і хай я буду прославлений усіма людьми на вічні часи.

Якщо ж порушу або зламаю клятву, хай мене спіткає протилежна доля.

Гіппократ.

„Лікаря не потребують здорові, а слабі. Не прийшов Я, щоб праведних кликати до покаяння, а грішних”.

Лук. 5:31-32

„Бо прийняв я від Господа, що й вам передав, що Господь Ісус ночі тієї, як виданий був, узяв хліб, подяку віддав, і переломив, і сказав: „Прийміть, споживайте, це тіло Мое, що за вас ламається. Це робіть на спомин про Мене!” Так само і чашу взяв Він по Вечері і сказав: „Ця чаша – Новий Заповіт у Моїй крові. Це робіть, коли будете пити, на спомин про Мене!” Бо кожного разу, як будете їсти цей хліб та чашу цю пити, – смерть Господню звіщаєте, аж доки Він прийде.

Тому то, хто їстиме хліб цей чи питиме чашу Господню негідно, – буде винний супроти тіла та крові Господньої! Нехай же людина випробує себе, і так нехай хліб їсть і з чаші хай п’є. Бо хто їсть і п’є негідно, не розважаючи про тіло, то й суд собі їсть і п’є!”

Кор. 11:23-29

Вступ.

Приведені в епіграфі, разом зі словами Святого Письма, клятви Гіппократа, є не випадковими. Цією клятвою от вже багато століть медики засвідчують свою готовність завжди допомагати людям у їхніх проблемах зі здоров'ям, тобто вести боротьбу з фізичними негараздами їх тіл, а попросту кажучи – хворобами. Священнослужитель у своїй праці теж веде боротьбу з людськими негараздами, які мають куди давнішу історію ніж тілесні хвороби, але цей негаразд, або ще точніше буде сказати – хвороба, панує у кожній людині світу. Нею хворіють всі – чоловіки і жінки, люди похилого віку і навіть діти, від самого свого зачаття (**Пс.51:7**) вже перебувають під пануванням цієї хвороби, яка називається – гріх, або, якщо проводити аналогію з медициною, хвороба душі.

Отже, як медичні працівники так і священнослужителі займаються практично однією справою, а саме – лікуванням хворих, з однією лише різницею, – лікар лікує людські тіла, а священник лікує людські душі. Лікар використовує у своїй праці подаровані нам Самим Богом земні засоби: ліки, медичні препарати і т.п. Священник користується у лікуванні Божим Словом ("**... язик же премудрих – то ліки**") (**Пр.12:18**), "**Він злама носердних лікує, і їхні рани болючі обв'язує**" (**Пс. 147:3**), "**І скликав Він Дванадцятьох, і дав їм силу та владу над усіма демонами, і вздоровляти недуги**" (**Лук.9:1**).

Розглядаючи тему, доцільності вікового обмеження катехитів у підході до Господньої Вечері, потрібно підходити з позиції Священнослужителя – „лікаря”, який повинен піклуватися душами своїх „пацієнтів”, тим більше, що цими „пацієнтами” є підлітки, у яких розумовий та духовний стан знаходиться ще в процесі розвитку та становлення. Як медичні працівники присягають клятвою Гіппократа не робити ніякої шкоди тим людям яких вони лікують, так і служителі Божі покликані Самим Богом опікуватись Його людьми в Церкві і користуючись Господньою заповіддю любови: **„Люби свого ближнього, як самого себе”** (**Мт.22:39**), лікувати душі, тобто подавати належне християнське вчення, проголошувати Слово Боже, роздавати Таїнства, через які Святий Дух заронивши зернину віри в їх серця, постійно перебуватиме у їх освячені та духовному зростанні, та з допомогою Божою, корючись Його Святій волі людина в змозі чинити опір гріху (хворобі) та перебувати на шляху виздоровлення на протязі всього свого життя. Про хворобливість, неміч, Мартін Лютер висказується наприклад так:

„Воля людини знаходиться як би в положенні в'ючної тварини. Якщо в седлі сидить Бог, то Він керує нею, і вона рухається відповідно волі Божій. Якщо в седлі диявол, вона прямує туди, де веде її диявол. Не у владі людини обирати собі наїзника – самі наїзники вступають у боротьбу за право володіти людською волею”.

Як вже було зазначено вище хвороба – гріх опановує людською душею вже з моменту її зачаття і боротьба за „володіння седлом” розпочинається.

Побожні батьки – християни, навчені Божим Словом, розуміють дійсний стан своєї новонародженої дитини і ведені Святим Духом прагнуть того, щоб Бог прийняв її у Свій дім, подарував здорове майбутнє життя, прощенням цього первородного гріха через Хрищення у Його Ім'я. Щоб цим Хрищенням Бог встановив відносини зі Своєю дитиною, яке її спасає (**І Пет.3:21**), не вимагаючи ніякої психологічної діяльності від немовляти, на відміну до психологічної діяльності дорослої (зрілої) людини, від якої вимагається відповідь на Божу дію.

Дією Хрищення дитина отримує прощення гріха (**Лук.3:3**), смерть і воскресіння (**Рим.6:3-4**), нове народження (**Ів.3:5-6**), очищення (**Еф.5:26**), праведну одіж Христову (**Кол.3:12-17**), тобто, кажучи словами Мартіна Лютера з „Великого Катехізису”, дія Хрищення – **„є нічим іншим як вбиванням старого Адама і воскресіння нової людини. Обидва ці процеси, повинні відбуватися у нас все наше життя”.**

I. Осуд Божий на негідного та не розважливого.

Отже, тепер охрищене немовля, великим Таїнством Хрищення, прийняте до Божої сім'ї, де Сам Бог присвячує їй Себе, піклується про неї, створюючи дією Хрищення чисте сумління, яке може стояти перед Богом для судження. Це сумлінне очищення через воскресіння Христа. Хрищення поєднує її з Христовим воскресінням з мертвих: **”... хрищення – не тілесної нечистоти поз буття, але обітниця Богові доброго сумління, – спасає тепер і нас воскресінням Ісуса Христа” (І Петр.3:24).**

Тепер маленька людина розпочинає дуже важкий шлях свого парадоксального життя як святого грішника.

Парадоксального тому, що в неї, як окремій особі присутні гріховна людська природа і Христова праведність, подарована

хрищальною купіллю відродження, як одіж, якою вона була оми́та та зодягнена в Христа:

**„Бо ви всі сини Божі через віру в Христа Ісуса! Бо ви всі, що в Христа охристилися, у Христа зодягнулися!”
(Гал.3:26-27).**

І от тепер, по Божому, наказу на перший план виходить (окрім належного опікування, виховання, нагляду з боку батьків) належний нагляд, опікування та навчання з боку пастиря (Ів.21:15-17), який виконав обряд хрищення дитини, і який, будиши покликаним Самим Господом пасти Його людей, має наглядати та турбуватися належним навчанням маленької вівці Божої отари. А саме, проголошувати Боже Слово та роздавати Таїнство в яких “маленька людина” буде отримувати прощення гріхів та покріплюватись і зростати у вірі.

Гріховна природа людини після Хрищення не зникає і князь цього гріховного світу – диявол, не відступить просто так, але з ще більшим завзяттям буде чинити напад на вівцю Божої отари, шукаючи найменшої нагоди та можливості щоб пожерти її (І Пет.5:8). Тому-то Апостол Петро і закликає, щоб вірні пильнували себе, тобто, пробували постійно в Божому Слові та благодаті, що є єдиним захистом і зброєю проти гріха, який, як та всім відома хвороба під назвою рак, намагається опанувати всією людиною та знищити її. Ліки, якими Божа людина може покріпитись і зміцнитись на протязі всього свого життя, люб’язно пропонується Господом через Його представника – пастиря, у Його Слові та засобах благодаті – Таїнстві Господньої Вечері, яку Він запровадив та наказав виконувати. І великим обов’язком пастиря є роздання цих ліків, якими отримуються прощення гріхів, покріплення віри і зростання у сподіванні на життя вічне. І що ще не менш важливе у роботі пастиря, окрім вище згаданого, то це те, що він мусить бути впевнений у тому, що святі тіло і кров роздані у Господній Вечері під виглядом хліба і вина, були прийняті з належним розумінням та вірою в те, що відбувається в Таїнстві, а також, для чого це роздання робиться. Як про це наприклад говорять Н. Мюллер та Г. Крауз у Пасторському Богословії:

„Пастир повинен використовувати всіляку можливість для постанови своїх парафіян, і використовувати всі існуючі в його розпорядженні структури і засоби для того, щоб мати впевненість, що всі при часники отримають Таїнство цілющими і благодотворним чином”.

І тут ми підходимо до головного питання розглядуваної теми, а саме варто чи не варто допускати дітей до Причастя. З Одного боку діти мають таку ж саму віру як і всіх інших віруючих християн, і, як і всі віруючі, так само потребують прощення та покріплення своєї віри; на яку диявол чинить не менші напади і яка може бути зруйнована гріхом без покріплення її у Господній Вечері. З другого боку Сам Господь застерігає всіх віруючих християн, до яких відносяться і діти, і закликає підходити до цього Таїнства **гідно і розважливо**.

Пастир же, як служник Божий, керуючись Його Святим Словом повинен знаходитись на охороні людських душ, аналогічно медикам, які знаходяться на охороні людського здоров'я клятвено затверджуючи це словами Гіппократа: „Я буду застосовувати спосіб лікування на користь хворого, ... захищаючи його від будь-якої шкоди і кривди. Нікому, навіть на його благання, я не дам смертельної отрути і нікому не вкажу до такого задуму...” і т.п. Лікар же людських душ, пастир, проголошуючи Боже Слово та роздаючи Таїнства повинен застосовувати їх, як спосіб лікування, лише на користь грішника, а не на негідне та не розважливе прийняття Причастя собі ж на звинувачення та осуд від Самого Господа; і тим більше, як в нашому розгляді питання, звинувачення та осуд впадуть на віруючих християн, які в силу свого віку не в змозі належним чином прийняти, розуміти, роздумувати над цими Святими Словами запровадження:

„Прийміть, споживайте, це – тіло Мое”. А взявши чашу, і подяку вчинивши, Він подав їх і сказав: „Пийте з неї всі, бо це кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається на відпущення гріхів!” (Мт.26:26-28).

Іван Золотоуст зазначив з приводу такого негідного та не розважливого прийняття правдивого тіла та крові Господа нашого Ісуса Христа:

„Так само, як звичайна їжа, потрапляє в уражений хворобою шлунок, завдає великої шкоди, не даючи вже ніякої користі, – так і ця духовна їжа, потрапляючи до людини, зараженому духовною неміччю, – губить її ще більше не через якусь присущу їй самій зло, але тільки через зло, присуще приймаючій її людині”.

II. Два погляди на допуск дітей до Господньої Вечері.

Тут хотілося б трошки зупинитися і розглянути практику перших століть існування Церкви, яка була практика допуску до Господньої Вечері в ті часи.

По цьому питанню немає одностайної думки серед Отців Церкви і відповідно немає єдиної практики по питанню причастя дітей в древній Церкві. Церква поділилась на два фронти – Східну і Західну, – не лише по певним територіальним, культурним факторам, але по багатьом богословським питанням, одним з яких є і практика допуску до Господньої Вечері дітей. Східна наголошує, що це є необхідне; Західна притримується думки, що це потрібно робити лише після належного навчання (**катехізації**) дитини, яка є охрищеною.

Кіпріан Керн у своїй книзі „Євхаристія” у другому розділі по роз’ясненню літургії, де він розглядає всі відомі на наш час древні літургії Візантійської, Коптської, Армянської, Римської Церков, розкриває це питання в дусі вчень Східних Православних Церков кажучи:

„На Востоке зато больше, чем на Западе, сохранился похвальный обычай причащение детей. В этом мы больше сохранили обычай древности. Западные учёные не могут не признать древности этого обычая и того, следовательно, что Запад отступил от него. Святой Иустин Философ, равно как и Ориген, говорит о причащении тотчас же после крещения; а т.к. крестили не только взрослых, но и детей, то, вероятно, и их причащали. Никаких оговорок на этот счёт эти писатели не содержат. Из произведений других писателей знаем совершенно определённо о причащении и младенцев. Так, например, об этом говорит святой Киприан Карфагенский, блаженный Августин, Апостольские постановления, Тестамент Господа, Иоанн Мосх, Ареопагитики. Совершенно определённо пишут о необходимости причащать детей: Папа Иннокентий I – отцам Милевского Собора, Папа Лев Великий, Папа Геласий. О причащении младенцев писал и Проспер Аквитанский, о том же знал и Турский Собор 813 года.

Впоследствии Запад отступил, как и в ряде других случаев, от древнейшей традиции и ограничил причащение детей тем возрастом, когда они уже в состоянии **понимать** отличие простого хлеба от евхаристического Тела Христова. Момент рационалистический преобладает у них и здесь. Для

Востока же важно не понимание Таинства, а само мистическое действие, само обожение, совершающееся в Таинстве Евхаристии”.

Отже, як бачимо Східна Церква звинувачує у відступництві Західну від древніх традицій, наголошуючи на її раціоналізмі та наполегливо навчає, що Причастя дітей необхідне.

В силу своєї містичності (яка дуже часто заходить до крайнощів та набуває вигляду якоїсь нереальної патології) Східна Церква заглиблюючись в себе, перестає довіряти та керуватись Святим Письмом, більше покладаючись на твори Святих Отців Церкви, які, як і всі звичайні люди, можуть помилятися та висловлювати хибні думки. У своєму наполяганні на святій традиції забувають про застереження Апостола Павла, щодо гідного та розважливого прийняття Святих дарів у Господній Вечері.

У того ж Кіпріана Керна в його праці, буквально через декілька параграфів після схвальної похвали звичаю причащати дітей, присутня суперечність самому собі (а відтак і всьому вченню):

„Миряне должны готовиться к достойному причащению говением в течение нескольких дней, т.е. посещать храм, усерднее молиться дома, размышлять о предстоящем принятии Святых Тайн, поститься, воздерживаться от всего, что может смутить их внутренний мир или осквернить помыслы, желания и чувства, читать Евангелие или церковные и религиозно-нравственные книги. Надо поучать мирян (с амвона, на исповеди или в частных беседах) о необходимости дома, накануне вычитать положенные каноны, акафист и молитвы перед причащением”.

Яким чином пропонується дитині, відповідними настановами, достойно підготуватись до причастя, роздумувати, досліджувати себе, якщо немає в першу чергу належного навчання перед тим?

Розглядаючи Західну позицію, щодо попередньої катехизації необхідно звернутись до одного з найдавніших творів (зазначений також і К.Керном) – „Апостольські настанови” (Дідаскаліє), написаним в середині II століття і яке використовувалось Сірійською Церквою в середині III століття.

„Дідаскаліє” наголошує на тому, що Господня Вечеря дається дітям лише після навчання.

Так само і написаний Сірійський варіант дідаскаліє описуючи обов’язки Єпископа та порядок речей які повинен робити Єпископ для мирян, подають це в такому порядку:

– хрищення, навчання і Господня Вечеря.

На підтвердження такого порядку в Церкві повинно в першу чергу звернутись за роз'ясненням до Слова Божого, Яке в Євангелії від Матвія говорить нам:

„Тож ідіть, і навчіть всі народи, християчи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів” (Мт.28:19-20).

Тобто, Сам Бог каже нам у Своему Слові, що перед тим як підходити, або ще точніше кажучи зберігати Божий заповіт, який Він наказав виконувати, потрібно мати хрищення та навчання. А про це навчання та все той же порядок у Церкви Господь наголошує у Діях Святих Апостолів, кажучи:

„І вони перебували в науці апостольській, та в спільноті ламання хліба і молитвах” (Дії. 2:42).

(ησαν δε προσκατερουντες τη διδαχη των αποστολων και τη κοινωνια και τη κλασει του αρτου και ταις προσευχαις)

Саме в такому порядку, спочатку „наука апостольська”, тобто вчення Церкви, катехизація, і тільки після цього слідує дозвіл на спільноту ламання хліба, іншими словами, тільки після того як християнин (яким є і охрищена дитина) отримає належне навчання (катехізіс), йому буде дозволено підходити до Таїнства Господньої Вечері.

Також не зайвим буде подивитись, що кажуть Святі Отці Церкви до тих, хто підходить до Таїнства негідно та не розважливо, тобто, тих хто не розуміє того, що відбувається в Господній Вечері та для чого ця Свята трапеза пропонується; відповідно все сказане буде відноситись і до дітей:

„Дуже легковажно розумієте ви осуд Господа, зневажуючи церквою, яка вас настановляє. Ви без найменшого страху Божого приймаєте участь у Христовому Тілі, ніби ви вже очищені до бездоганної незаплямованості, – і при всьому цьому надієтесь уникнути Суда. Не пам'ятаєте що написано: „поміж вами багато недужих та хворих” (I Кор.. 11:30). Але чому було між ними стільки недужих? Тому, що вони не оцінювали і не випробовували себе. Вони не розуміли, що означає приймати Причастя, – тобто підходити до столу великого

і такого надзвичайного Таїнства. Вони терплять цю свою недужить подібно до тих, хто має гарячку, вже звикли до страждання, і хоч вони і споживають корисну їжу, – але завдають собі нею шкоди”.

Ориген.

„Коли Апостол пише: „... винний буде проти Тіла Господнього”, – то це є твердження відносно тих, хто недбало та байдуже споживає Господа так, ніби він їсть звичайний хліб. Кожний, хапаючий його так запросто, – не має про нього належної думки: тобто не відрізняє Тіла Господнього від будь-якого іншого хліба. Чому ж тоді не бути йому засудженому, як кожному, хто підходить до Олтаря з лицемірством, оманливою приязню, а на ділі – ворожнече”.

Августин.

Отже, як бачимо з вищенаведеного, Святе Письмо, древня традиція та Святі Отці Церкви наголошують на утриманні до певного часу християн для їхньої ж користі від підходу до Господньої Вечері без належного навчання та настанов, щоб після цього людина (**дитина**) випробовуючи себе, змогла дійсно зрозуміти свій стан в цьому світі, виявити щирий жаль та покаятись і вже з впевненістю та повним розумінням свого дійсного стану і належним розумінням Таїнства, підходити до Причастя знаючи, що вона приймає „у”, „в” та „під” виглядом вина і хліба – правдиві Тіло і Кров Господа нашого Ісуса Христа, а також що їй пропонується у Господній Вечері прощення гріхів та покріплення віри.

III. Вік, коли можливо випробовувати себе.

Тепер перейдемо від наказів та застережень Божого Слова, яке наголошує на належному споживанні Божих дарів Євхаристії, розуміючи що і для чого відбувається у Таїнстві, і до чого закликає нас Апостол Павло у **I Кор.11:23-29**, використовуючи слово – „діакрінейн”, тобто, розважаючи, розрізняючи.

М. Хемніц пояснює ці вірші Святого Письма так:

„Хто їсть негідно – їсть осуд собі, – бо він не відрізняє хліба Причастя від будь-якого іншого, звичайного хліба, і

тому він не в змозі розрізнити правдивої присутності Господа та шанувати Його відповідним чином. Господь же потребує саме цього нашого розрізнення: щоб ми відділяли Його Тіло, відрізняли його від будь-якого іншого хліба, стверджували істинну славу Ісуса Христа та, відповідно Його Славу, шляхом цього розрізнення, відносили б тільки до Нього всю Його вищість”.

Отже, щоб вміти розрізняти, необхідне навчання. Щоб вміти дослідити себе – теж, потрібне навчання та час, щоб з часом бути гідним причасником. Тому що, на відміну, наприклад, від Таїнства Хрищення, де Бог у Своїх Словах запровадження не вимагає якогось особливого знання та розуміння, тобто, у хрищені особа приймає участь пасивним чином, на противагу від Таїнства Причастя де особа – активна, і Слова запровадження відносяться до кожного причасника окремо вимагаючи обдумування почутого, і тому-то у Таїнстві Господньої Вечері Божі Слова запровадження звертаються безпосередньо до причасника і вимагають знання та розуміння почутого.

“Нам потрібно підходити до Алтаря у страх у Божому, щоб наш людський розум розумів, яке благоговіння належить мати до Того, Чие Тіло ми приймаємо. Бо наш розум повинен сам судити, що це дійсно наш Господь, Чию Кров ми приймаємо з допомогою цього Таїнства.”

Амброзій.

Знання дитина отримує в процесі навчання, але навчання подається їй в тому об’ємі, який вона в змозі осягнути в силу свого розумового розвитку, який на кожному етапі їхнього життя різний, від меншого до більшого, та завершить своє формування у дорослому віці, тобто набуде тих психологічних якостей, які необхідні для належного розуміння Господньої Вечері.

Тут ми можемо звернутись до спеціалістів, які займаються таким психологічним розвитком дітей .

Психологи розділяють життя людини на декілька етапів, з яких нам необхідні лише ті вікові категорії, які стосуються дитинства, а саме тої частки життя, коли починається навчальний період – молодший шкільний вік та підлітковий вік. “Молодший шкільний вік – це етап індивідуального психологічного розвитку, котрий продовжується від 6-7 до 10 років, коли дитина проходить навчання в початкових класах (I – IV класи) сучасної школи. Для цього віку

характерно, що у дитини в якості провідної діяльності формується навчальна діяльність, у котрій відбувається засвоєння досвіду людства, поданого у формі наукових знань. В межах навчальної діяльності виникає два основних психологічних новоутворень цього віку – можливість довільного скеровування психічних процесів і побудова внутрішнього плану дій” (“**Психологічний словник**”).

Отже, в цьому віці необхідно починати навчальні процеси і конфесійній Лютеранській Церкві, користуючись останніми дослідженнями науковців, використовуючи цей період життя дитини, для того щоб розпочати релігійне навчання – катехізацію.

“Наступний період життя – підлітковий вік – це етап індивідуального психічного розвитку, котрий продовжується від завершення етапу дитинства до початку юнацького віку (від 11-12 до 16-17 років). Характеризується якісними змінами, пов’язаними зі статевим дозріванням і входженням у доросле життя. В цей період індивід має високу збудженість, імпульсивність. Основним напрямком психічного розвитку у підлітковому віці з’являється становлення нового, ще досить нестійкого, самоусвідомлення, змінення Я-концепції, спроби зрозуміти самого себе та свої можливості. В цьому віці відбувається становлення складних форм аналітико-сіментичної діяльності, формування абстрактного, теоретичного мислення” (“**Психологічний словник**”).

Тільки з цього періоду життя дитина починає володіти тими механізмами свого розуму, які дозволяють їй аналізувати та абстрактно мислити. І це тільки більше допомагає їм в навчанні, особливо коли їм на уроках катехізису по Господній Вечері, необхідно буде застосовувати свої нові розумові можливості.

“**Аналіз** (розложення, розчленовування) допоможуть їм в плані представлення чи матеріального моделювання предмету чи представлення на складові частини та наступний розгляд кожної з них поза зв’язком з цілим. З аналізу починається будь-який науковий дослід” (“**Психологічний словник**”).

А з допомогою “**абстракції** (Відвернення) їм стане можливий пізнавальний процес, в результаті якого у цілісному предметі відбуватиметься виділення його окремих якостей. Абстракція також слугує базою для процесів узагальнення та створення уявлень (понять), які діляться на два види – формальна та змістовна абстракції. За рахунок формальної абстракції виводяться такі якості предмету, які важливі для теоретичного аналізу. А змістовна абстракція виводить якості предмету, котрі мають практичне значення” (“**Психологічний словник**”).

Всі ці можливості з’являються у дитини приблизно з 11-12 років, і оперуючи ними вона вступає на якісно новий шлях у своєму житті.

Під належним опікуванням пастиря знаходячись в навчанні Божому Слову (катехізису), знаходячись під неусипним опікуванням та направленням Духа Святого, молода людина через Святе Письмо відкриває для себе, а також у собі багато нового. А також здатна за допомогою Духа Святого слідувати слову Апостола Павла:

„Нехай же людина випробовує себе” (I Кор. 11:28).

А здатність випробовувати себе “у підготовці до Господньої Вечері є нічим більшим і нічим меншим, ніж визнання того, Ким є Бог, коли Він приходить до нас у Вечері, і того, ким є ми, коли отримуємо її. Ми визнаємо з радістю і подякою те, що Бог дає у Таїнстві, і що ми отримуємо. Ми визнаємо, що на потрібні благословення, які Бог дає нам у Його страві життя. Ми визнаємо, що наша негідність веде нас до Господніх життєдайних тіла і крові. Віруючі приходять на Господню Вечерю, жадаючи не тільки прощення гріхів, але і сили вести щоденне життя за Божим закликком. Дух покаяння веде нас прийти і одержати смерть, і знову воскреснути для справжнього людського життя. На Господній Вечері наш Бог живить нас для життя” (Роберт Колб „Християнська віра”).

IV. Заключення.

Отже, розглянувши Святе Письмо, Отців Церкви та сучасні наукові дослідження в області психології дитини, можна підсумувати, що обмеження, які існують в Лютеранській Церкві, по допуску дітей (**катехітів**) до Господньої Вечері є ґрунтовними, і доцільність такої практики вірною.

Лютеранство, прийнявши принцип „сірійського дідакаліє” та керуючись Божим Словом, практикує такий порядок:

- 1. Хрищення немовлят.**
- 2. Навчання (катехізація і потім конфірмація).**
- 3. Дозвіл на підхід до Господньої Вечері.**

Робиться це через любов та турботу про тих, хто може прийняти причастя „негідно”, собі на осуд, та “не розважливо”, як про це застерігається Апостолом Павлом, а Іван Золотоустий додає:

“Не розважливо”- означає не шанувати турботливо велике значення всього, що вміщує і пропонує нам Святе Причастя, і не розуміючи всієї повноти цього найвеличнішого Дару. Бо якщо ви старанно засвоїли Хто тут присутній і Хто нам пропонує Себе – тобто Хто дійсно

тут і присутній, І віддає нам Себе,- то вам уже не потрібно ніякого іншого Надхнення, але цього буде достатньо, якщо тільки ви Повністю не втратите всіляку надію на своє спасіння.”

Господь не хоче щоб будь-хто з Його дітей підпав під Його справедливий гнів за порушення Його заповітів. **“Він хоче щоб ми, роздумуючи, відчули благоговіння від значення і величи тої субстанції, котра є присутня і розподіляється нам при Євхаристії – а саме від Господніх Тіла і Крові”** (М. Хемниц **“Господне Причастие”**). І тому відповідальність Він наклав на Своїх представників – пастирів, які покликані опікуватись Божою отарою, належно навчати Божих настанов, проголошувати Слово Боже та роздавати Таїнства згідно Його Заповіту.

„Цю їжу ми називаємо евхаристією, і ніхто не може отримати її, крім того, хто вірить у правдивість нашого вчення, був обмитий банею прощення гріхів заради відродження і живе так, як заповів нам Христос. Бо ми не отримуємо всього цього так, ніби це звичайний хліб і звичайне пиття ... як нас вчили, це є тіло і кров втіленого Ісуса” (Іустин Мученик **“Апологія”, 150 р.н.е.**)

Бібліографія.

1. Біблія.
2. „Книга Злагоди”.
3. „Пасторське богословіє” Норберт Мюллер, Георг Крауз.
4. „Християнська віра” Роберт Колб.
5. „Господня Вечеря” Мартін Хемніч.
6. „Немудрое Божие” Зигберт В. Бекер.
7. „Евхаристия” Киприан Керн.
8. Психологічний словник.
9. „Психология духовной зрелости личности в перспективе святоотеческого подхода” – С.А. Белорусов.
10. Лекції проф. Д.Дж. Веббера.